

Дебич М. А.

ORCID: 0000-0002-5999-3989

*доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент,
завідувач відділу забезпечення якості вищої освіти*

*Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук
України*

м. Київ, Україна

СТРАТЕГІЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЮ

Ключові слова: стратегія інтернаціоналізації, міжнародні студенти, мобільність, Шанхайський рейтинг, транснаціональна вища освіта.

Культурна історія найбільшої держави Сходу належить до найтриваліших у світі. Згідно з історичною традицією реалізація всіх реформ має розпочинатися зі змін освіти, процвітання якої у працях китайських філософів здавна асоціювалося з добробутом народу.

Д. Звейг та С. Росен простежили розвиток інтернаціоналізації вищої освіти. У 1978 р. уряд Китаю на чолі з Деном Сяопіном прийняв рішення щороку відправляти на навчання за кордон три тисячі студентів і науковців для підготовки спеціалістів і вчених. Він припускав, що 5% можуть не повернутися на батьківщину. Насправді станом на 1997 р. на батьківщину повернулися тільки 32% з 293 000 студентів, які поїхали за кордон на навчання впродовж 1978–1997 років за рахунок державного фінансування. Ще нижчим виявився відсоток науковців, які здобули ступінь доктора філософії за кордоном. Щоб подолати наслідки впливу інтелекту у 1995 р. була запропонована програма «Служи країні без повернення». Китайські спеціалісти почали працювати як консультанти, лектори, проживаючи за кордоном [8]. Це рішення про відправку студентів на навчання за кордон знаменувало початок епохи відкритості в Китаї та міжнародного вектору розвитку вищої освіти.

Аналітики виділяють кілька етапів і факторів, що сприяють виходу Китаю на міжнародний ринок освітніх послуг, в тому числі з 1978 р. проведення політики реформ і відкритості (розширення автономії закладів вищої освіти з правом міжнародного обміну); вивчення і запозичення зарубіжного досвіду в освіті; з середини 1990-х років програми створення університетів світового рівня; після 1998 р. стрімкий розвиток вищої освіти; з 2001 р. вступ до Світової організації

торгівлі (COT), вихід на міжнародний ринок освітніх послуг; після 2007 р. стимулювання міжнародного обміну в сфері науки і освіти, активізація процесу інтернаціоналізації закладів вищої освіти.

Характеризуючи цільові пріоритети розвитку транснаціональної вищої освіти в Китаї Чу Їн виокремив національний, інституційний та особистісний рівні їх розгляду. На його думку, «на національному рівні найбільш важливими є соціально-економічний та суспільно-політичний аспекти розгляду. Соціально-економічний аспект розвитку транснаціональної вищої освіти полягає у зростаючій зацікавленості Китаю як держави у підвищенні якості та кількості висококваліфікованих фахівців з вищою освітою, які набувають можливості отримати освіту міжнародного рівня вдома, у своїй країні» [2, 269].

У Китаї кількість міжнародних студентів швидко збільшувалася: 2008 р. – 223 000. чол.; у 2013 р. – 356 499 чол.; у 2017 р. – 442 773 чол.; у 2019 – 492 185 чол. Відсоток міжнародних студентів від загальної кількості студентів у 2014–2015 навчальному році у Китаї – 1,2% [7]. З 4,6 млн міжнародних студентів (2017) у Китаї навчалося 10% студентів. Відсоток міжнародних студентів по відношенню до загальної кількості студентів складав 1,1% [6].

Найбільша кількість міжнародних студентів з таких країн: Південна Корея (70 540); США (23 838); Таїланд (23 044); Індія (18 717); Пакистан (18 626); Росія (17 971); Індонезія (14 714); Казахстан (13 996); Японія (13 596); В'єтнам (10 693) [6]. Вхідна мобільність із цих країн підтверджує якість освітніх послуг та швидкий розвиток системи вищої освіти в цілому. Кількість дорослих з вищою освітою становить 20% і є нижчою середнього показника по країнах ОЕСР – 43% у віковій групі 25–34 років [5, с. 45].

Слід відзначити, що китайські студенти обирають для навчання розвинені країни світу (США, Австралія, Велика Британія), а заклади вищої освіти Китаю приваблюють на навчання студентів не тільки з країн регіону. Популярність країни підтверджена високим показником міжнародних студентів від загальної кількості міжнародних студентів світу.

Вступ Китаю до COT (2001) і активне просування на зовнішніх ринках відкрили новий етап інтернаціоналізації китайської освіти та додали новий імпульс розвитку транснаціональних освітніх програм у Китаї, насамперед спільних програм китайських і зарубіжних закладів вищої освіти. Крім того, нова ставка була зроблена на експорт китайської освіти, причому не тільки як інструмент розширення китайського впливу шляхом використання «м'якої сили», але й як потенційне джерело збільшення доходів китайських закладів вищої освіти.

Натепер інтернаціоналізація китайської освіти охоплює: мобільність китайських студентів і викладачів за кордон; запрошення іноземних викладачів, професорів і наукових працівників; навчання іноземних студентів як за власний рахунок, так і через велику систему грантів; розвиток спільних освітніх програм із зарубіжними закладами вищої освіти, система подвійних дипломів, модульне навчання за кордоном; упровадження іноземних підручників та двомовних програм в освітній процес; відкриття зарубіжних мовних центрів (і на їх базі здійснення більш широких освітніх програм) [1].

З 1999 р. Міністерство освіти Китаю щорічно проводять Китайський міжнародний освітній виставковий тур. У ньому постійно беруть участь представники понад 20 країн світу. Незважаючи на значне зростання кількості студентів, що виїжджають на навчання, Китай продовжує проводити цей захід. У китайських закладах вищої освіти відбувалися значні зміни в освітніх програмах. Почалося повсюдне впровадження іноземних, насамперед англomовних підручників в освітній процес та спільних програм із зарубіжними закладами. У закладах реалізують такі програми: спільні / подвійні ступені, франчайзинг зарубіжних програм, онлайн навчання та дистанційні освітні програми. Розповсюдженими є схеми навчання «2+2», «3+1», «1+3», «4+0», які припускають навчання китайських студентів протягом одного – трьох років у Китаї і від року до трьох років за кордоном. Студенти можуть навчатися і в Китаї, але отримати диплом зарубіжного університету. Для іноземних студентів існує два види стипендій (грантів): повна і часткова [1]. Отже, політика інституційних стратегій інтернаціоналізації вищої освіти спрямована на впровадження викладання англійською мовою для залучення іноземних студентів.

Однією з форм інтернаціоналізації є пропаганда мови і культури за кордоном. Інститути Конфуція і 473 класи Конфуція пов'язують між собою різні країни і університети, надаючи студентам можливість зарубіжних стажувань не тільки мовних, але з вересня 2012 р. і наукових для написання докторських і кандидатських дисертацій. Перший інститут Конфуція був відкритий 21 листопада 2004 р. в столиці Республіки Корея Сеулі.

Китайський центр послуг для наукових обмінів (*англ.* Chinese Service Center for Scholarly Exchange, CSCSE), створений у 1989 р., є громадською організацією при Міністерстві освіти Китайської Народної Республіки. Центр займається міжнародними освітніми послугами, підтримує студентів, які здійснюють міжнародні обміни та співпрацю, відіграє важливу роль у міжнародному розвитку китайської вищої освіти [4].

Інтернаціоналізацію вищої освіти характеризує швидке зростання спільних освітніх і наукових програм китайських і зарубіжних університетів, збільшення освітніх обмінів і зростання кількості міжнародних студентів у Китаї і китайських студентів за кордоном. Інтернаціоналізація включає збільшення академічної мобільності професорсько-викладацького складу і розвиток мережі поширення китайської мови за кордоном. Інтернаціоналізація освіти є інструментом для модернізації країни або адаптації Китаю до умов світового ринку освітніх послуг. У рейтингу Шанхайський (2022) представлено 8 університети у топ-100 [3].

Основними складовими національної стратегії є: студентська мобільність (вхідна / вихідна); програми англійською мовою; міжнародний обмін персоналом; інтернаціоналізація освітніх програм; програми спільних / подвійних ступенів; транснаціональна освіта (зарубіжні філії у Китаї) [1].

Особливостями інтернаціоналізації вищої освіти Китаю є: стипендіальні фонди для підтримки мобільності; використання англомовних підручників передових університетів світу; програми заохочення для повернення студентів на батьківщину; розвиток регіональної співпраці; популяризація китайської мови у світі через Інститути та класи Конфуція [1, с. 175].

Література:

1. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія. Ніжин : ПП Лисенко, 2019. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Debych_M_2-12-2019_monogr_disert.pdf
2. Чу Їн. Транснаціональна вища освіта в Китаї: цільові пріоритети, нормативні та організаційні засади. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 8(112). С. 263–278. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/27-2.pdf>
3. 2022 Academic Ranking of World Universities. URL: <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2022>
4. Chinese Service Center for Scholarly Exchange (CSCSE). URL: <http://www.cscse.edu.cn/publish/portal0/tab133/info8919.htm>
5. Education at a Glance 2017: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing, 2017. URL: https://www.hm.ee/sites/default/files/eag2017_eng.pdf
6. Institute of International Education Project Atlas Infographics 2017. URL: <https://www.iiie.org/Research-and-Insights/Project-Atlas/Explore-Data/China>
7. Institute of International Education Project Atlas Infographics 2020 <https://iiie.widen.net/s/rfw2c7rrbd/project-atlas-infographics-2020>

8. Zweig D., Rosen S. How China Trained a New Generation Abroad. UN Public Administration Network. 22.05.2003. 7 p. URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN022360.pdf>

УДК 654.1

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-27>

Джолос О. В.

ORCID: 0000-0001-8069-1013

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри телебачення і радіомовлення

Навчально-науковий інститут журналістики

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ ІНОМОВЛЕННЯ УРАЇНИ МАЄ ВІДБУДУВАТИ КОМУНІКАЦІЮ З КИТАЄМ

Ключові слова: іномовлення, мультимедійна платформа, комунікація, національні інтереси.

2022-го року, в результаті збройної агресії Росії, Україна опинилася на вістрі світової інформаційної та світоглядної боротьби. Сучасні військові конфлікти окрім мілітарної мають потужну інформаційну складову. І на передовій інформаційної війни в міжнародному вимірі стоїть іномовлення.

З початку російського вторгнення в Україну китайські медіа неодноразово звинувачували в однобічності висвітлення війни, але причина цієї ситуації полягає в тому числі і в недостатній ефективності діяльності українського державного іномовлення, а саме відсутності контенту китайською мовою.

Дослідження, присвячені теорії та практиці іномовлення, природі і трансформації його функцій в умовах війни, актуальні і відповідають суспільній потребі в ефективності діяльності медіа. Адже виникнення перших іномовних інституцій, було зумовлено конфронтацією політичних режимів, напруженою військовою ситуацією, міжнародним економічним протистоянням. Розвиток іномовлення і його функцій завжди залежав від необхідності інформаційного впливу або пропаганди однієї країни на іншу та від ефективності цього впливу. Одним